

31822 - Haccın yapıışı

Soru

Ben, haccın yapıışını detaylı olarak bilmek istiyorum.

Detaylı cevap

Allah'a hamd olsun.

Hac; en faziletli ibâdetlerden ve en önemli amellerdendir.

Hac; Allah Teâlâ'nın, Muhammed -sallallahu aleyhi ve sellem- ile göndermiş olduğıslâm'ın rükünlerinden (esaslarından) birisidir. O rükün olmadan bir kulun dîni tamam olmaz.

Şu iki şey olmadan bir ibâdeti vesile kılarak Allah Teâlâ'ya yakınlaşmak ve o ibâdetin kabul olunması mümkün değildir:

Birincisi:

Allah -azze ve celle-'ye ihlastır. Yani; o ibâdet ile Allah Teâlâ'nın vech-i kerimini (rızasını) ve âhîret yurdunu istemek, onunla gösteriş (riyâ), şöhret ve dünyadan bir nasip elde etmeyi arzulamamaktır.

İkincisi:

Söz olsun, fiil olsun, o ibâdette Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem-'e uymaktır. Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem-'in sünnetini bilip öğrenmeden O'na uymak, mümkün değildir.

Bunun içindir ki hac veya başka bir ibâdet olsun, onunla Allah Teâlâ'ya ibâdet etmek isteyen bir kimsenin, bilgisi sünnete uygun olabilmesi için, Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem-'in o ibâdetteki sünnetini bilip öğrenmesi gerekir.

Bu satırlarımızda, Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem-'in sünnetinde geldiği şekilde haccın

yapılışını özetlemeye çalışacağız.

(31819) nolu sorunun cevabında umrenin yapılışının açıklaması daha önce geçmişti. Umrenin yapılışı konusunda bu sorunun cevabına bakabilirsiniz.

Haccın çeşitleri:

Haccın çeşitleri üçtür: Temettu', İfrad ve Kıran.

Temettu' haccı: Bir kimsenin hac aylarında sadece umre için ihrama girmesidir. (Hac ayları: Şevvâl, Zilkâde ve Zilhicce'dir. Bkz: "eş-Şerhu'l-Mumti"; c: 7, s: 62).

Temettu' hacısı, Mekke'ye vardığında umrenin tavaf ve sa'yını yapar, kökünden kazıtmak veya kısaltmak sûretiyle saçını tıraş eder. Sonra da ihramından çıkar. Zilhicce'nin sekizinci günü olan Terviye günü olunca da sadece hac için ihrama girer ve haccın bütün amellerini yerine getirir Buna göre Temettu' hacısı (Mutemetti'), umreyi ve haccı ayrı ayrı tam olarak yapar.

İfrad haccı: Bir kimsenin sadece hac için ihrama girmesidir. Mekke'ye vardığında önce Kudûm tavafını, sonra haccın sa'yını yapar. Fakat kökünden kazıtmak veya kısaltmak sûretiyle saçını tıraş etmez ve ihramından çıkmaz. Aksine bayramın birinci günü Akabe cemresine taşları atıncaya kadar ihramlı olarak kalır. İfrad hacısı, haccın sa'yını, haccın tavafından (farz tavaftan) sonrayaertelerse, bunda bir sakınca yoktur.

Kıran haccı: Bir kimsenin, umre ve hac için birlikte ihrama girmesi (ikisine birden niyet etmesi) veya umre için ihrama girdikten sonra umrenin tavafına başlamadan önce haccı umreyle birleştirmesidir. (Bu ise; Tavaf ve sa'yının, hem haccı, hem de umresi için olduğuna niyet etmesidir.)

Kıran hacısı ile İfrad hacısının hacdaki amelleri birbirinin aynısıdır. Ancak kıran hacısının kurban kesmesi gerekir. İfrad hacısının ise kurban kesmesi gerekmez.

Haccın bu çeşitlerinin en fazîletlisi; Temettu'dur. Çünkü Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem-, ashâbına bu haccı emretmiş ve buna teşvik etmiştir. Hatta bir kimse Kıran veya İfrad haccı için

ihrama girmişse, Kudûm tavafını ve haccın sa'yını yapmış olsa bile, niyetini umreye çevirmesi, sonra da ihramından çıkarak Temettu' hacısı olması zorunludur. Çünkü Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem- Vedâ haccı yılında ashâbıyla birlikte tavaf ve sa'yını bitirdikten sonra onlara, beraberinde kurbanını getirmeyenin niyetini umreye çevirmesini, saçını kısaltmasını ve ihramdan çıkmasını emretmiş ve şöyle buyurmuştur:

"Şayet ben, yanımda kurbanımı getirmiş olmasaydım, size emretmiş olduğum şeyi ben de yapardım."

İhram:

Burada, daha önce işaret edilen (31819 nolu) soruda geçen yıkanmak, güzel koku sürünmek ve namaz kılmak gibi ihramın sünnetlerini yapar.

- Namazını bitirdikten veya bineğine bindikten sonra ihrama niyet eder.
- Sonra Temettu' hacısı ise şöyle der: "Lebbeykellahumme biumratin".
- Kıran hacısı ise şöyle der: "Lebbeykellahumme bihacjetin ve umratin".
- İfrad hacısı ise şöyle der: "Lebbeykellahumme haccen".
- Sonra şöyle der:

اللَّهُمَّ هَذِهِ حَجَّةٌ، لَا رِيَاءَ فِيهَا، وَلَا سُمْعَةَ

"Allahumme hezihi hacjetun lâ riyâe fihâ velâ sum'ah".

"Allahım! Bunu, içerisinde riyâ (gösteriş) ve şöhret olmayan bir hac eyle!"

- Sonra Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem-'in getirdiği şekilde Telbiye getirir. Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem- telbiyesi şöyle idi:

لَبَّيْكَ اللَّهُمَّ لَبَّيْكَ، لَبَّيْكَ لَا شَرِيكَ لَكَ لَبَّيْكَ، إِنَّ الْحَمْدَ وَالنِّعْمَةَ لَكَ وَالْمُلْكَ، لَا شَرِيكَ لَكَ

"Lebbeykellahummu lebbeyk. Lebbeyke lâ şerîke leke lebbeyk. İnnel-hamde ve'n-ni'mete leke ve'l-mulk. Lâ şerîke lek. (Buyur Allahım! Buyur. Buyur! Senin hiçbir ortağın yoktur. Buyur! Hiç şüphe yok ki hamd, sanadır. Nimet sanadır. Mülk de senindir. Senin hiçbir ortağın yoktur.)"

Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem-'in Telbiyesinden birisi de şöyleydi:

لَبَّيْكَ إِلَهَ الْحَقِّ.

"Buyur hak ilah, emrine geldim..."

Abdullah b. Ömer -Allah ondan ve babasından râzı olsun- Telbiye getirirken şu fazlalığı da ekledi:

لَبَّيْكَ وَسَعْدَيْكَ وَالْخَيْرُ بِيَدَيْكَ، لَبَّيْكَ وَالرَّغْبَاءُ إِلَيْكَ وَالْعَمَلُ

"Emret, emrine hazırım, emret! Senden saadetler dilerim, hayır(lar) senin elindedir, dilek(ler) sana(arzedilir), amel(ler) de sanadır."

Erkek, telbiye getirirken sesini yükseltir. Kadın ise, yanındaki işitecek kadar telbiye getirir. Ancak yanında mahremlerinden olmayan bir erkek olursa, bu takdirde gizlice telbiye getirir.

- İhrama girmek isteyen kimse, hastalık, düşman korkusu, engellenme veya başka bir sebepten dolayı (hac veya umre) ibâdetini tamamlamaktan endişe ediyorsa, bu takdirde ihrama girerken şöyle diyerek şart koşar:

فَإِنْ حَبَسَنِي حَابِسٌ فَمَحَلِّي حَيْثُ حَبَسْتَنِي.

"(Allahım!) Eğer (bu ibâdeti edâ etmeme hastalık veya gecikme gibi) bir şey engel olursa, beni bu ibâdeti yerine getirmeme engel olduğun yer, ihramdan çıkacağım yer olsun."

Çünkü Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem-, Zübeyr'in kızı Dubâa, hasta olduğu halde ihrama girmek istediğinde ona şart koşmasını ve şöyle söylemesini emretmiştir:

"Zirâ senin, Rabbine şart koşma hakkın vardır." (Buhârî; hadis no: 5089. Müslim; hadis no: 1207)

Bir kimse, (ihrama girerken) şart koşar da (hac veya umre) ibâdetini yerine getirmesine bir şey

engel olursa, bu takdirde ihramından çıkar ve kendisine de bir şey gerekmez. Fakat bir kimse, (hac veya umre) ibâdetini edâ etmesine bir şeyin engel olmasından endişe etmiyorsa, (ihrama girerken) şart koşması gerekmez.Çünkü Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem- ihrama girerken şart koşmamış, hiç kimseye de şart koşmasını emretmemiştir. Sadece hasta olmasından dolayı Zubeyr'in kızı Dubâa'ya şart koşmasını emretmiştir.

İhramlı kimsenin, özellikle hal ve zaman değişimi anında, örneğin (yolculuk sırasında) yüksek yere geldiğinde veya alçak bir yere indiğinde ya da gece veya gündüze girdiğinde çokça telbiye getirmesi ve telbiye'den sonra Allah Teâlâ'nın rızâsını vecennetini istemesi ve O'ndan, rahmetiyle cehennemden korumasını istemesi gerekir.

Umrede, ihramdan tavafa başlayıncaya kadar, hacda ise, ihramdan bayramın birinci günü Akabe cemresine taş atıncaya kadar Telbiye getirmek meşrûdur.

Mekke'ye girerken yıkanmak (boy abdesti almak):

Bir kimsenin, Mekke'ye yaklaştığında mümkünse yıkanması gerekir. Çünkü Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem- Mekke'ye girerken yıkanmıştır. (Müslim; hadis no: 1259)

- Sonra Mescid-i Haram'a girerken önce sağ ayağını içeri atar ve şöyle duâ eder:

بِسْمِ اللَّهِ وَالصَّلَاةِ وَالسَّلَامِ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ، أَللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي ذُنُوبِي وَاْفْتَحْ لِي أَبْوَابَ رَحْمَتِكَ، أَعُوذُ بِاللَّهِ الْعَظِيمِ وَبِوَجْهِهِ الْكَرِيمِ وَسُلْطَانِهِ الْقَدِيمِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ.

"Bismillah. Salât ve selâm, Rasûlullah'ın üzerine olsun. Allahım! Günahlarımı bağışla ve bana, rahmetinin kapılarını aç. (Allah'ın rahmetinden) kovulmuş şeytandan, Yüce Allah'a, O'nun kerîm vechine ve (bütün mahlûkâta gâlip) ezeli hükümrânlığına sığınırım."

- Sonra tavafa başlamak için Hacer-i Esved'e doğru ilerler.

Tavafın yapılışı hakkındaki açıklama, (31819) nolu sorunun cevabında geçmişti.

- Tavafı bitirdikten ve iki rekât tavaf namazını kıldıktan sonra sa'y yapılan alana (Mes'a'ya) gelir. Safa ve Merve arasında sa'y yapar.

Sa'y'ın yapılışı hakkındaki açıklama, (31819) nolu sorunun cevabında geçmişti.

Temettu' hacısı (Mütemetti'), umrenin sa'yını yapar. İfrad ve Kıran hacısı ise, haccın sa'yını yaparlar. İfrad ve Kıran hacısı, bu sa'yı, İfâda tavafından (Farz tavaftan) sonraya da erteleyebilirler.

Saçları kökünden kazıtmak veya kısaltmak:

Temettu' hacısı (Mütemetti') yedi şavtlık sa'yını bitirdikten sonra erkek ise, saçlarını kökünden kazıtmak veya kısaltmak sûretiyle tıraş olur. Saçlarını kazıtma veya kısaltma işi, başın tamamını kapsamalıdır. Saçları kökünden kazıtmak, kısaltmaktan daha fazîletlidir. "Zirâ Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem-, saçlarını kökünden kazıtana üç defa, kısaltana ise bir defa duâ etmiştir." (Müslim, hadis no: 1303)

Ancak baştaki saçlar bitmeyecek (çıkmayacak) kadar haccın vakti yakın ise, bu takdirde hacda (bayramın birinci günü) kökünden kazıtacak kadar başta saç kalması için saçları kısaltmak daha fazîletlidir. Bunun delili; Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem- Vedâ haccında ashâbına umrede saçlarını kısaltmalarını emretmiştir. Çünkü Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem- ve ashâbı, Zilhicce'nin dördüncü günü sabahleyin Mekke'ye ulaşmışlardı.

Kadın ise, saçlarının ucundan bir parmak boğumu kadarını keser.

Bu amellerle Temettu hacısının (Mütemetti'in) umresi bitmiş ve ihramdan tamamen çıkmış olur. Artık ihramlı olmayan kimselerin yaptıkları dikişli elbise giymek, güzel koku sürünmek ve eşyle cinsel ilişkiye girmek gibi her türlü ameller kendisine helal olur.

İfrad hacısı (Müfrid) ile Kıran hacısı (Kârin) ise, saçlarını kazıtamaz ve kısaltamazlar. İhramlarından da çıkamazlar. Aksine bayramın birinci günü Akabe cemresine taşları atıp tıraş oluncaya kadar ihramda kalırlar.

Sonra Zilhicce'nin sekizinci günü olan Terviye günü olunca Temettu' hacısı (Mütemetti') hac için kuşluk (duhâ) vaktinde Mekke'de bulunduğu yerden ihrama girer.

Temettu' hacısı, umre için ihrama girerken yaptığı yıkanmak, güzel koku sürünmek ve namaz

kılmak gibi şeyleri, hac için ihrama girerken de yapması müstehaptır. Ardından hac için ihrama niyet edip şöyle telbiye getirir:

"Lebbeykellâhumme haccen."

Hac ibâdetini tamamlamasına bir şeyin engel olmasından endişe ederse, şart koşarak (hac için ihrama girerken) şöyle diyerek şart koşar:

وَأِنْ حَبَسَنِي حَابِسٌ فَمَحِلِّي حَيْثُ حَبَسْتَنِي.

"(Allahım!) Eğer (haccı edâ etmeme) bir şey engel olursa, beni bu ibâdeti yerine getirmeme engel olduğun yer, ihramdan çıkacağım yer olsun."

Eğer herhangi bir engelden endişe etmiyorsa, (hac için ihrama girerken) şart koşmaz. (Hac için ihrama girdikten) bayramın birinci günü Akabe cemresine taşları atmaya başlayıncaya kadar Telbiye getirmesi müstehaptır.

Minâ'ya gitmek:

Daha sonra (Zilhicce'nin sekizinci günü) Minâ'ya gider ve öğle, ikindi, akşam, yatsı namazları ile (Arefe gününün) sabah namazını orada kılar. Dört rekâtlı namazları, cem' etmeden (birleştirmeden) ikişer rekât olarak kılar.Çünkü "Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem- Minâ'da namazları kasrederdi (dört rekâtlı olanları ikişer rekât olarak kıları), fakat cem' etmezdi."

Mekke halkı ve diğer insanlar, Minâ, Arafat ve Müzdelife'de namazları kasrederler. Çünkü Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem-, Vedâ haccında beraberinde Mekke halkı olduğu halde insanlara namazları kasrederek kıldırır ve namazlarını (dört rekâta) tamamlamalarını onlara emretmemiştir. Şayet namazları tam kılmaları gerekli olsaydı, Mekke'nin fethinde (Kâbe'de insanlara namaz kıldırırken) emrettiği gibi, namazlarını tamamlamalarını onlara emrederdi.Fakat Mekke'nin binalarının genişlemesi ve Minâ'yı da içine alması sebebiyle, Minâ, Mekke'nin bir semti haline gelmiştir. Bundan dolayı Mekke halkı, namazlarını Minâ'da kasretmezler (ama Arafat ve Müzdelife'de kasrederler).

Arafat'a gitmek:

Arefe günü güneş doğunca Minâ'dan Arafat'a doğru gider. Eğer mümkünse öğle vaktine kadar Nemire'de konaklar. (Nemire, Arafat'tan hemen önceki bir yerdir.) Mümkün değilse Nemire'de konaklamamasında bir sakınca yoktur.Çünkü Nemire'de konaklamak, sünnettir, vâcip değildir. Güneş zevâli aşınca (yani öğle namazı vakti girince), öğle ve ikindi namazlarını birleştirerek ikişer rekât cem'i tekdîm olarak kılar. Nitekim Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem- Arafat'ta vakfe ve duânın vaktinin uzun sürmesi için böyle yapmıştır.

Namazdan sonra bütün vaktini zikir, duâ ve Allah -azze ve celle-'ye zelil bir şekilde yakarmaya vermeye ayırır. Arafat dağı arkasına gelmiş olsa bile, ona değil de kıbleye yönelerek ellerini kaldırıp hoşuna gidecek duâlarla duâ eder.

Nitekim Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem- Arafat dağının yanında vakfeye durmuş ve buyurmuştur:

"Ben, işte burada vakfeye durdum. Arafat'ın her tarafı vakfe yeridir."

Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem-'in bu büyük vakfe yerinde en çok yaptığı duâ şu idi:

"Lâ ilâhe illallahu vahdehu lâ şerîke leh.Lehu'l-Mulku ve lehu'l-hamdu ve huve alâ kulli şey'in kadir."

Eğer arkadaşlarıyla faydalı şeyler konuşmak veya bu günde özellikle mü'minin ümidini kuvvetlendirmesi için Allah'ın keremi ve sonsuz bağışları ile ilgili şeylerden bahseden faydalı kitaplardan okuyarak dinlenmek isterse, bu güzel olur. Bu şekilde dinlendikten sonra tekrar Allah Teâlâ'ya yalvarıp yakarmaya ve O'na duâ etmeye başlar. Vaktini, günün son anına kadar duâ ile değerlendirmeye çalışır. Çünkü duâların en hayırlısı; Arefe günü yapılan duâdır.

Müzdelif'e'ye gitmek:

(Arefe günü) güneş batınca Müzdelif'e'ye doğru hareket eder. Müzdelif'e'ye varınca akşam ve yatsı namazlarını, bir ezân ve iki kametle kılar.

Eğer Müzdelife'ye gece yarısından sonra ancak varabileceğinden endişe ederse, namazlarını yolda kılar. Namazı, gece yarısından sonraya bırakması câiz değildir.

O geceyi Müzdelife'de geçirir. Fecrin doğduğu belli olunca sabah namazını bir ezân ve bir kametle erkenden kılar. Sonra Meş'ar-i Haram'a doğru yola çıkar. (Meş'ar-i Haram, Müzdelife'deki mescidin bulunduğu yerdir). Burada Allah'ı birleyerek tekbir getirir ve ortalık tamamen aydınlanıncaya kadar (güneşin doğmasından önceki vakte kadar) hoşuna gidecek duâlarla duâ eder. Meş'ar-i Haram'a gitme imkânı bulamazsa, bulunduğu yerde duâ eder. Çünkü Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem- şöyle buyurmuştur:

"Ben, işte burada vakfeye durdum. Müzdelife'nin her tarafı vakfe yeridir."

Zikir ve duâ sırasında kibleye yönelmiş ve elleri kaldırmış bir halde olmalıdır.

Minâ'ya gitmek:

Güneş doğmadan önce ortalık iyice aydınlanınca Minâ'ya gider. Vadi Muhassir denilen yere geldiğinde adımlarını hızlandırır. (Vadi Muhassir, Müzdelife ile Minâ arasında bir yerdir.) Minâ'ya ulaştığında, Mekke'ye yakın ve son cemre olan Akabe cemresine (ki Akabe cemresi, cemrelerin Mekke'ye en yakın olanıdır) birbiri ardınca yedi taş atar. Her taşın büyüklüğü, yaklaşık olarak bakla tanesi kadar olmalı ve her taşı atarken tekbir getirilmelidir. (Akabe cemresine taşları atarken sünnet olan; Mekke soluna ve Minâ sağına gelecek şekilde Akabe cemresine yönelmelidir.) Akabe cemresine taşları attıktan sonra kurbanını keser, erkek ise, saçlarını kökünden kazıtır veya kısaltır. Kadın ise, saçlarının ucundan bir parmak boğumu kadarını keser. (Böylelikle ihramlı kimse, birinci helalliğe girmiş olur ve eşiyile cinsel ilişkiye girmenin dışında ihramın bütün yasakları kendisine helal olur.) Daha sonra Mekke'ye gider, haccın tavaf ve sa'yını edâ eder. (Böylelikle de ikinci helalliğe de girmiş olur. Artık ihram sebebiyle kendisine haram olan her şey helâl olur.)

Akabe cemresine taşları atıp tıraş olduktan sonra farz tavafı edâ etmek için Mekke'ye (Kâbe'ye) gitmeden önce güzel koku sürünmesi sünnettir.

Nitekim Âişe -Allah ondan râzı olsun- bu konuda şöyle demiştir:

"Ben, ihrama girerken ve ihramdan çıktuktan sonra Beytullah'ı henüz tavaf etmeden önce Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem-'e güzel koku sürerdim." (Buhârî; hadis no: 1539. Müslim; hadis no: 1189)

Tavaf ve sa'ydan sonra Minâ'ya geri döner ve onbirinci ve onikinci geceleri orada geçirir. Onbirinci ve onikinci günleri üç cemreye taşları zevâlden sonra atar. Cemrelere taşları atmaya giderken yaya gitmesi daha fazîletlidir. Bir bineğe binerse de bir sakıncası yoktur. Cemrelere taşları atmaya, önce Mekke'ye en uzak ve Hayf mescidine yakın olan İlk Cemre (Küçük Cemre)'den başlar. Her taşla birlikte tekbir getirerek birbiri ardınca yedi taş atar. Taşları attıktan sonra sonra biraz ileriye geçip hoşuna giden uzunca bir duâ ile duâ eder. Eğer uzun süre ayakta durarak duâ etmek kendisine zor gelirse, -az da olsa sünneti yerine getirmek için- kolayına gelecek şekilde duâ eder.

Sonra her taşla birlikte tekbir getirerek birbiri ardınca orta cemreye yedi taş atar. Ardından cemrenin sol tarafına geçip ellerini kaldırarak kibleye yönelir, hoşuna giden uzunca bir duâ ile duâ eder. Eğer uzun süre ayakta durarak duâ etmek kendisine zor gelirse, kolayına gelecek kadar ayakta bekler. Duâ için bu beklemeyi bırakmaması gerekir. Çünkü bu, sünnettir. Birçok insan, ya bilmeyerek ya da hafife alarak bunu ihmal etmektedir. Bir sünnet kaybedildikçe, terk edilmemesi ve yok olmaması için insanlar arasında yapılması ve yayılması daha müekked hâle gelir.

Daha sonra her taşla birlikte tekbir getirerek birbiri ardınca Akabe cemresine yedi taş atar. Sonra duâ için beklemeden oradan ayrılır.

Onikinci gün cemrelere taşları atma işini bitirdikten sonra acele etmek isterse, Minâ sınırlarından çıkar. Acele etmek istemeyip kalmak isterse, onüçüncü geceyi de Minâ'da geçirir ve daha önce geçtiği üzere zevâlden sonra üç cemreye taşları atar. Acele etmeyip kalmak daha fazîletlidir. Bir kimse, onikinci günün sonunda Minâ'da iken güneş batarsa, o gece Minâ'da kalması ve ertesi gün de zevâlden sonra üç cemreye taşları atması gerekir. Fakat bulunduğu yerden ayrılıp bineğe bindikten sonra araçların izdihamı sebebiyle kendi irâdesi dışında onikinci gün Minâ'da olduğu halde güneş batarsa, onüçüncü gün için o gece orada kalması gerekmez. Çünkü güneş batıncaya kadar Minâ'da kalması kendi irâdesi dışında olmuştur.

Ülkesine veya beldesine dönmek istediği zaman Vedâ tavafını yapmadan Mekke'den çıkamaz.

Nitekim Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem- Vedâ tavafı hakkında şöyle buyurmuştur:

[لا يَنْفِرَنَّ أَحَدٌ حَتَّى يَكُونَ آخِرُ عَهْدِهِ بِالْبَيْتِ.] [رواه مسلم]

"Hiç kimse, son işi Kâbe ile olmadıkça (Kâbe'yi tavaf etmedikçe, Mekke'den) çıkmasın (ayrılmasın)." (Müslim; hadis no: 1327).

Başka bir rivâyet ise şöyledir:

[أُمِرَ النَّاسُ أَنْ يَكُونَ آخِرُ عَهْدِهِمُ بِالْبَيْتِ، إِلَّا أَنَّهُ خُفِّفَ عَنِ الْمَرْأَةِ الْحَائِضِ.] [متفق عليه]

"İnsanlar, (Mekke'den ayrılmadan önce) son işleri Beytullah'ı tavaf etmekle emrolundular. Ancak bu tavaf (Vedâ tavafı), âdetli kadından hafifletildi (kaldırıldı)." (Buhârî; hadis: 1755. Müslim; hadis no: 1328)

Bu sebeple hayız ve nifas olan kadınlara Vedâ tavafı gerekmez. Vedâ etmek için Mescid-i Haram'ın kapısının önünde durmaları da gerekmez.Çünkü Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem-'den böyle bir şey gelmemiştir.

Yolculuğa çıkmak istediği zaman, son işi Beytullah'ı tavaf etmek olmalıdır. Arkadaşlarını beklemek veya eşyalarını yüklemek veyahut da yol ihtiyacı için bir şeyler satın almak gibi, Vedâ tavafından sonra kalırsa, bunda bir sakınca yoktur ve Vedâ tavafını tekrar yapmasına gerek yoktur. Fakat yolculuğunu ertelemeyi niyet ederse, örneğin günün ilk vaktinde yolculuğa çıkmak isteyip Vedâ tavafını yaptıktan sonra yolculuğunu günün sonuna ertelemesi gibi, bu takdirde son işi Beytullah'ı tavaf olması için Vedâ tavafını tekrar yapması gerekir.

NOT:

Hac veya umre için ihrama giren kimsenin yapması gereken şeyler:

1. Namazları vaktinde ve cemaatle kılmak gibi, Allah Teâlâ'nın kendisine dîninde farz kıldığı ibâdetleri yerine getirmeye sıkı sıkıya bağlı kalmalıdır.

2. Allah Teâlâ'nın kendisine yasakladığı eşine yaklaşmak, günah işlemek ve isyan gibi günahlardan sakınmalıdır.

Nitekim Allah Teâlâ bu konuda şöyle buyurmuştur:

[الْحَجُّ أَشْهُرٌ مَّعْلُومَاتٌ فَمَنْ فَرَضَ فِيهِنَّ الْحَجَّ فَلَا رَفَثَ وَلَا فُسُوقَ وَلَا جِدَالَ فِي الْحَجِّ ...] سورة البقرة من الآية: 197

"Haccın vakti, bilinen aylardır. Her kim bu aylarda ihrama girerek hacca niyet ederse, (eşiyle) cinsel ilişkiye girmek, (günah işleyerek) Allah itaatten çıkmak ve (hiddete ve nefrete ileten tartışmaya girmek yoktur." (Bakara Sûresi: 197)

3. Söz ve fiille müslümanlara eziyet etmekten uzak durmalıdır.

4. İhramın bütün yasaklarından uzak durmalıdır.

a). Saçlarından veya tırnaklarından bir şey kesmemelidir. Diken gibi bir şeyin kan çıkmış olsa bile bunda bir sakınca yoktur.

b). İhrama girdikten sonra bedeninde, elbisesinde, yiyeceğinde ve içeceğinde güzel koku kullanamaz. Güzel kokulu sabun ile temizlenmemelidir. İhramdan önce vücuduna sürdüğü güzel kokunun izi kalırsa bunun bir zararı yoktur.

c). Av avlayamaz.

d). Hanımıyla cinsel ilişkiye giremez.

e). Şehvetle hanımına dokunamaz veya onu öpemez.

f) Kendisi veya başkası için nikah kıyamaz. Kendisi veya başkası için bir kadını nişanlayamaz.

g) Elleri eldiven giyemez. Ellere bez bağlamakta bir sakınca yoktur.

Bu yedi yasak, hem erkek, hem de kadın içindir.

Yalnızca erkeklere has olan yasaklara gelince bunlar:

- (Takke gibi) başa yapışan bir şeyle başı örtemez. Şemsiye, arabanın tavanı, çadırın kubbesi gölgelenmekte veya eşyayı başının üzerinde taşımakta bir sakınca yoktur.
- Gömlek giyemez, başını imâme ile örtemez, bornoz, şalvar ve ayakkabı giyemez. İzar bulamazsa, şalvar giyebilir, terlik bulamazsa, ayakkabı giyebilir.
- Abaye, şapka, takiiye ve fanila gibi elbise hükmünde olan şeyleri giyemez.
- Terlik giymesi, yüzük, gözlük, kulaklık eline veya boynuna kolye şeklindeki saat takması câizdir. Hac masrafını içinde sakladığı kemeri takması da câizdir.
- İçinde güzel koku olmayan şeyle temizlenmesi, başını kaşması, başını ve bedenini yıkaması câizdir. Bu sırada kasıtsız olarak vücudundan kıl düşerse, bunda bir sakınca yoktur.
- Kadının, yüzünü örten ve sadece iki gözünü gösteren burka ve peçe takamaz.
- Kadının ihramlı iken yüzünü açması sünnettir. Ancak mahremi olmayan yabancı erkeklerin yanında yüzünü örtmelidir.

(Bkz: Elbânî; "Hac ve Umre Menâsiki", Muhammed b. Salih el-Useymin; "Hac ve Umrenin Yapılışı" ve " Hac ve Umre Yapmak İsteyenler İçin el-Menhec".